

سه‌ا برار سنجش رشد شنیداری، آواسازی و ارتباط غیر کلامی

تولد تا ۱۸ ماهگی

فایده استفاده برای والدین و کارشناسان

مؤلف

دکتر مجید اوریادی زنجان

عضو هیئت علمی گروه گفتاردرمانی

دانشگاه علوم پزشکی شیراز

سرشناسه	اورپادی زنجانی، مجید، ۱۳۵۵ -	موضوع	ارتباط غیر کلامی در نوزادان
عنوان و نام پدیدآور	سه ابزار سنجش رشد شنیداری، آوا سازی و ارتباط غیر کلامی : تولد تا ۱۸ ماهگی قابل استفاده برای والدین و کارشناسان/مؤلف مجید اورپادی زنجانی.	موضوع	Nonverbal communication in infants
مشخصات نشر	تهران : روان، بی، ۱۳۵۸	موضوع	نوزاد -- ارتباط با دیگران
مشخصات ظاهری	۷۰ ص.: جدول، نمودار	موضوع	Interpersonal communication in infants
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۷۸۵۵۹۸-۳	موضوع	نوزاد -- زبان
وضعیت فهرستی	فیا	موضوع	Infants -- Language
یادداشت	کتابنامه.	رده بندی کنگره	BF۷۲۰
		رده بندی دیویی	۱/۴۱۹
		شماره	۶۰۹۵۹۶۵
		کتابنامه ملی	

عنوان کتاب	سه ابزار سنجش رشد شنیداری، آوا سازی و ارتباط غیر کلامی
نویسنده	دکتر مجید اورپادی زنجانی
نوبت چاپ	اول ۱۳۹۹
طراح جلد	مریم کجیاف والا
شمارگان	۱۰۰ نسخه
قیمت	۲۵۰,۰۰۰ ریال

آدرس مرکز پخش : تهران ، میدان انقلاب، ابتدای کارگر جنوبی، کوچه رشتچی، پلاک ۱۳ واحد ۲

تلفکس : ۰۲۱-۶۶۵۶۴۸۱۵

فهرست مطالب

مقدمه	۷
بخش اول: مباحث نظری پیرامون ماهیت رشد ارتباط غیرکلامی، آوایی و شنیداری و اهمیت سنجش و پایش رشدی این حیطه ها	۱۱
برقراری ارتباط در کودکان	۱۱
ارتباط غیرکلامی	۱۳
کانال های ارتباط غیرکلامی	۱۴
کانال جنبشی	۱۴
کانال پیرازبانی	۱۵
کانال دوری/نزدیکی	۱۵
منشاء و سیر رشد ارتباط غیرکلامی	۱۶
کارکردهای ارتباط غیرکلامی	۱۸
روابط میان ارتباط کلامی و غیرکلامی	۲۰
اشاره و رابطه آن با فراگیری زبان در مراحل نخستین رشد طبیعی	۲۱
اهمیت سنجش رشد رفتارهای غیرکلامی در کودکان	۲۵
رشد آواسازی در کودکان	۲۷
اهمیت سنجش رشد رفتارهای آوایی در کودکان	۲۸
رابطه میان رشد شنیداری و آوایی در کودکان	۳۰
اهمیت سنجش رشد رفتارهای شنیداری در کودکان	۳۲
بخش دوم: راهنمای عملی نحوه اجرای پرسشنامه ها	۳۵
نحوه محاسبه سن تقویمی کودک	۳۵
راهنمای عملی پرسشنامه رفتار شنیداری در زندگی روزانه (ABEL)	۳۷
(۱) نحوه نمره دهی	۳۷
(۲) نمودار رشدی	۳۷

- ۳۸..... ۳) تفسیر نتایج نمودار رشدی
- ۳۸..... ۴) پایش دوره ای رشد
- ۳۸..... ۵) نمودار سن ظهور و تثبیت رفتارهای شنیداری
- ۳۹..... ۶) نمونه عملی
- ۴۲..... راهنمای عملی پرسشنامه رفتار آوایی کودک (PRISE)
- ۴۲..... ۱) نحوه نمره دهی
- ۴۲..... ۲) توصیف آیتم های رفتاری در پرسشنامه
- ۴۳..... ۳) نمودار رشدی
- ۴۳..... ۴) تفسیر نتایج نمودار رشدی
- ۴۴..... ۵) پایش دوره ای رشد
- ۴۴..... ۶) نمودار سن ظهور و تثبیت رفتارهای آوایی
- ۴۴..... ۷) نمونه عملی
- ۴۷..... راهنمای عملی مقیاس ارتباط غیر کلامی کودکی (CS)
- ۴۷..... ۱) نحوه نمره دهی
- ۴۷..... ۲) توصیف آیتم های رفتاری در پرسشنامه
- ۴۷..... ۳) نمودار رشدی
- ۴۸..... ۴) تفسیر نتایج نمودار رشدی
- ۴۸..... ۵) پایش دوره ای رشد
- ۴۸..... ۶) نمودار سن ظهور و تثبیت رفتارهای غیر کلامی
- ۴۹..... ۷) نمونه عملی
- ۵۳..... بخش سوم: فرم های خام پرسشنامه ها، نمودارهای رشدی و سن ظهور رفتارها
- ۵۵..... پرسشنامه رفتار شنیداری در زندگی روزانه (ABEL)
- ۵۹..... پرسشنامه رفتار آوایی کودک (PRISE)
- ۶۳..... پرسشنامه مقیاس ارتباط غیر کلامی کودک (CNCS)
- ۶۷..... منابع

مقدمه

کودکان از بدو تولد با جهان اطراف خود ارتباط برقرار می کنند. ارتباط اولیه کودک به روش غیر کلامی است؛ بدین معنی که در نخستین ماه های پس از تولد، کودک از طریق تماس چشمی، تغییر در حالات چهره، حرکت دادن سر، دست و پا و صداسازی هایی^۱ اعم از گریه کردن، خندیدن و آواسازی^۲ با والدین، مراقبین و سایر افرادی که با کودک در تماس هستند، تعامل می کند. اما، نکته مهم این است که قبل از این که چنین رفتارهای ارتباطی غیر کلامی^۳ به تدریج در کودک ظهور پیدا نمایند، کودک باید قادر به شنیدن صداهای محیطی و گفتاری و دیدن محیط اطرافش باشد. بنابراین، داشتن سیستم های شنیداری^۴ و بینایی^۵ طبیعی جهت ظهور رفتارهای ارتباطی غیر کلامی در کودک ضرورت دارد. از طرفی، رشد و تکامل رفتارهای شنیداری و غیر کلامی پیش نیاز رشد مهارت های زبانی^۶ و گفتاری^۷ در کودک است. به عبارت دیگر، تاخیر یا نقص در رشد مهارت های شنیداری و ارتباط غیر کلامی منجر به تاخیر یا نقص در رشد مهارت های زبانی و گفتاری خواهد شد. بنابراین، تشخیص زودهنگام^۸ هرگونه تاخیر یا عدم دست یابی به رفتارهای شنیداری و ارتباط غیر کلامی در ماه های اولیه پس از تولد، نقش بسیار مهمی در تشخیص اختلالات تکاملی^۹ اعم از اختلال طیف اوتیسم^{۱۰} (ASD)، تاخیر در تکلم^{۱۱} (LT)، اختلال زبانی رشدی^{۱۲} (DLD)، آسیب شنوایی^{۱۳} (HI) و ناتوانی هوش^{۱۴} (ID) در کودکان دارد. همچنین، با مداخله زودهنگام^{۱۵} در کودکان دچار تاخیر رشدی در مهارت های شنیداری و ارتباط غیر کلامی و کمک به تسهیل دست یابی کودک به این مهارت ها، می توان تا حد زیادی از بروز تاخیرهای رشدی در مهارت های زبانی، گفتاری، شناختی، هیجانی و اجتماعی پیش گیری نمود. در همین راستا، جهت

^۱ sound productions

^۲ vocalization

^۳ nonverbal communication

^۴ auditory

^۵ visual

^۶ language

^۷ speech

^۸ early detection

^۹ developmental disorders

^{۱۰} autism spectrum disorder

^{۱۱} late talking

^{۱۲} developmental language disorder

^{۱۳} hearing impairment

^{۱۴} intellectual disability

^{۱۵} early intervention

تحقق امکان چنین تشخیص زودهنگامی، نیاز به وجود ابزارهای سنجش استاندارد و معتبری می‌باشد که مطابق با زبان و فرهنگ کودکان ایرانی بومی شده باشند.

بر پایه آنچه گفته شد، کتابی که در دست دارید متشکل از سه بخش می‌باشد. در بخش اول، کوشیده‌ام تا مباحث نظری مهم و کاربردی مرتبط با ماهیت رشد ارتباط غیرکلامی، آوایی و شنیداری و همچنین، اهمیت سنجش و پایش رشدی این حیطه‌ها را به طور اجمال مطرح نمایم. در بخش دوم، راهنمای عملی نحوه اجرای هر یک از پرسشنامه‌ها شامل آیت‌های رفتاری، نحوه نمره دهی، توصیف برخی از رفتارهای هدف، نمودار رشدی، نمودار سن ظهور و تثبیت رفتارهای هدف و همچنین، نحوه عملی به همراه پرسشنامه و نمودارهای مربوطه ارائه گردیده است. در بخش سوم، فرم‌های خام مربوط به هر پرسشنامه به همراه فرم خام نمودارهای رشدی و سن ظهور رفتارهای هدف ارائه شده است. نویسنده این تازه را به مخاطبین عزیز می‌دهد تا فرم‌های خام را جهت استفاده شخصی تکثیر نمایند.

ابزارهای سنجش رشدی ارائه شده در این کتاب، پرسشنامه‌هایی استاندارد و بومی شده جهت سنجش و پایش رشدی کودکان ایرانی از دو سالگی هستند که حاصل چندین سال مطالعات پژوهشی نویسنده در خصوص کودکان فارسی زبان دچار اختلال زبانی و آسیب شنوایی می‌باشند. این سه پرسشنامه ابزارهایی کارآمد هستند که به شما کمک می‌کنند تا وضعیت رشدی کودکان را در سه حیطه اساسی زیر مورد سنجش و پایش قرار دهید:

۱. شنیداری و رفتارهای وابسته
 ۲. آواسازی و رفتارهای وابسته
 ۳. ارتباط غیرکلامی و رفتارهای وابسته
- این پرسشنامه‌ها عبارتند از:
۱. پرسشنامه رفتار شنیداری در زندگی روزانه^۱ (ABEL)
 ۲. پرسشنامه رفتار آوایی کودک^۲ (PRISE)
 ۳. پرسشنامه مقیاس ارتباط غیرکلامی کودکی^۳ (CNCS)

دو پرسشنامه رفتار شنیداری در زندگی روزانه (ABEL) و رفتار آوایی کودک (PRISE)، نسخه فارسی پرسشنامه‌هایی به همین نام به زبان انگلیسی هستند که اعتبار و کاربردی جهانی دارند.

^۱ Auditory Behavior in Everyday Life

^۲ Production of Infant Scale Evaluation

^۳ Childhood Nonverbal Communication Scale

دلایل اقدام جهت انطباق و انجام مطالعات روان سنجی در خصوص تعیین اعتبار و استانداردسازی پرسشنامه های مذکور برای کودکان فارسی زبان عبارت بودند از: اهمیت سنجش و پایش رشد مهارت های شنیداری و آوایی در کودکان از بدو تولد، ضرورت آگاهی دقیق کارشناسان^۱ و والدین از روند رشد این مهارت ها، و پیگیری درست و مبتنی بر شواهد ظهور یا عدم ظهور نقاط عطف^۲ مرتبط با این حیطه های رشدی جهت شناسایی کودکان در معرض خطر تاخیر یا اختلال رشدی. پرسشنامه مقیاس ارتباط غیرکلامی کودکی (CNCS)، به عنوان یک ابزار سنجش بومی برای کودکان ایرانی، برای نخستین بار در ایران و جهان طراحی و ساخته شده و مطالعات روان سنجی جهت تعیین اعتبار استانداردسازی این پرسشنامه برای کودکان فارسی زبان انجام گرفته است. شما با استفاده از این پرسشنامه ها قادر خواهید بود تا به اهداف بالینی و کاربردی که در ادامه خواهد آمد، دست پیدا کنید.

۱. تعیین سطح صدای بعدی کودک با استفاده از نمودار رشد طبیعی
۲. تعیین صدای بعدی کودک با استفاده از نمودار رشد طبیعی^۳
۳. کمک به تشخیص روده نام تاخیر رشدی کودک
۴. اقدام زودهنگام جهت تعیین علل و عوامل تاخیر رشدی کودک اعم از: کم شنوایی و اختلالات طیف اوتیسم
۵. پیش بینی رفتارهای رشدی بعدی کودک با استفاده از نمودار رشدی رفتارهای هدف
۶. تسهیل دست یابی کودک به مهارت های رشدی متناسب با سن خودش
۷. اقدام زودهنگام جهت کاهش یا برطرف ساختن تاخیر رشدی کودک
۸. پیش گیری از تاخیر رشدی کودک در اکتساب مهارت های ارتباطی، گفتار و زبان در سنین بالاتر
۹. تسهیل رشد مهارت های ارتباطی و کلامی کودک در سنین بالاتر

افراد زیر می توانند با استفاده از این کتاب، از مزایای کاربرد این پرسشنامه ها بهره مند گردند:

۱. والدین دارای کودک با رشد طبیعی
۲. والدین دارای کودک دچار تاخیر در رشد

^۱ experts

^۲ milestones

^۳ جهت اطلاع از ماهیت و کاربرد صدک رشدی، به عناوین "نمودار رشدی" و "تفسیر نتایج نمودار رشدی" مربوط به هر پرسشنامه رجوع نمایید.